

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Libora Duľu a sudcov JUDr. Petra Krajčoviča a JUDr. Petra Paludu v trestnej veci obvinených Ing. M. Z. a spol., pre pokračovací obzvlášť závažný zločin poisťovacieho podvodu podľa § 223 ods. 1, ods. 3 písm. c), ods. 5 písm. a) Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. b), písm. i) Tr. zák. v časti dokonaný a v časti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák. v spore o príslušnosť medzi Okresným súdom Nitra a Špecializovaným trestným súdom podľa § 22 ods. 1, 2 Tr. por., takto

r o z h o d o l :

Príslušným súdom na vykonanie konania v prvom stupni v trestnej veci obvineného Ing. M. Z. a spol. **je Okresný súd Nitra.**

O d ô v o d n e n i e

Prokurátorka Okresnej prokuratúry Levice dňa 12. októbra 2015 podala Okresnému súdu v Nitre obžalobu zo dňa 9. októbra 2015 č. k. 1 Pv 403/15/4402-178 na obvinených Ing. M. Z., M. Z., M. P. Z., E. P., R. K., J. F. a Mgr. M. G. pre pokračovací obzvlášť závažný zločin poisťovacieho podvodu podľa § 223 ods. 1, ods. 3 písm. c), ods. 5 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b), písm. i) Trestného zákona v časti dokonaný a v časti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona. Obžaloba kladie obvineným za vinu spáchanie 94 skutkov formou organizovanej skupiny vzniknutou za tým účelom, aby v období od 5. novembra 2012 najmenej do apríla roku 2014 vylákali od poisťovní poistné plnenia, a to tak, že u osobných a nákladných motorových vozidiel evidovaných na rozličné spoločnosti alebo fyzické osoby predstierali alebo vhodne pozmenili poistnú udalosť, ktorú mienili likvidovať podľa pokynov a vopred vykonanej dohody so spriaznenými pracovníkmi poškodených poisťovní, pričom

deklarovaní účastníci dopravných nehôd sa v niektorých prípadoch na miestach ani nenachádzali a samotné ohliadky boli vykonávané s dohľadom, koordináciou a osobnou prítomnosťou niektoréhoz osôb obvinených, následne po vzájomnej spoločnej dohode nahlasovali a zasielali dokumenty týkajúce sa konkrétnych poistných udalostí do poisťovacích spoločností, aby tieto spĺňali náležitosti potrebné na bezproblémové schválenie a zaslanie z nich vyplývajúcich poistných plnení na vopred dohodnuté účty vo finančných inštitúciách, ktoré si potom či už osobne alebo prostredníctvom ďalších osôb vyberali a tento zisk si medzi sebou delili. Časť uplatňovaných finančných prostriedkov sa im získať nepodarilo v dôsledku interných šetrení poisťovní, ktoré konštatovali nereálny priebeh nehôd a poistné nevyplatili. Uvedeným konaním spôsobili poškodenej spoločnosti X., a.s. X. škodu v celkovej sume 910.581,17 € (1-64, 66-69, 71-86, 88, 90-94 body obžaloby) a pokúsili sa od tejto poisťovne vylákať poistné plnenia v celkovej výške 50.449.99 € (5, 8, 65, 70, 87, 89 body obžaloby). Od poškodenej spoločnosti X., a.s. X. sa pokúsili vylákať poistné plnenie v celkovej výške 11.519,25 € (5. bod obžaloby).

Okresný súd Nitra uznesením zo dňa 24. novembra 2015 č. k. 33Tk/2/2015-11090 podľa § 244 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku trestnú vec obvineného M. Z. a spol. postúpil Špecializovanému trestnému súdu v Pezinku ako súdu vecne príslušnému. Uznesenie o postúpení veci nadobudlo právoplatnosť dňa 15. decembra 2015. Špecializovanému trestnému súdu v Pezinku bola uvedená trestná vec doručená dňa 15. decembra 2015 a elektronickou podateľňou jej bola pridelená sp. zn. PK-1 T/39/2015.

Dôvodom postúpenia veci tunajšiemu súdu bola skutočnosť, že podľa názoru okresného súdu ide o trestnú činnosť spáchanú zločineckou skupinou podľa § 129 ods. 4 Trestného zákona a nie organizovanou skupinou podľa § 129 ods. 2 Trestného zákona, ako je to uvedené v obžalobe (zv. 38 č. 1. 11090-11153).

Špecializovaný trestný súd uznesením č.k. PK-1 T/39/2015-11248 zo 17. decembra 2015 neuznal svoju príslušnosť dôvodiac, že trestná činnosť, ktorá je obvineným v obžalobe kladená za vinu, bola síce páchaná viacerými osobami (siedmimi), ale každá z týchto osôb vykonávala len tú časť, ktorú jej umožňovalo vykonávanie podnikateľskej činnosti, resp. jej pracovné zaradenie. Takúto deľbu úloh v žiadnom prípade nemožno stotožňovať s deľbou práce v rámci vnútorného organizačného usporiadania a nie je ho taktiež možné hodnotiť ako vysoký stupeň deľby práce.

Ďalej, pri trestnej činnosti obvinených neboli preukázané žiadne vzťahy nadriadenosti a podriadenosti, o čom svedčí skutočnosť, že u prvých štyroch obvinených ide o rodinných príslušníkov (M. Z. - matka, Ing. M. Z. - syn, M. P. Z. - dcéra, E. P. - zať). O absencii vzťahov nadriadenosti a podriadenosti svedčí aj skutočnosť, že získané finančné prostriedky boli medzi jednotlivých obvinených prerozdeľované takmer rovnakým dielom takým spôsobom, aké osoby obvinených sa v danom skutku a ako mierou zavinenia podieľali.

Na základe vyššie uvedeného Špecializovaný trestný súd (ďalej aj ŠTS) dospel k záveru, že samotný fakt, že trestnej činnosti sa dopúšťalo viaceru osôb a túto páchali po dlhší čas, neodôvodňuje záver o tom, že obvinení sa trestnej činnosti dopustili v nebezpečnom zoskupení podľa § 141 písm. a) Tr. zák. ako členovia zločineckej skupiny, ako to v podstate ustálil Okresný súd v Nitre. Podľa názoru ŠTS obvinení celú trestnú činnosť spáchali formou organizovanej skupiny v zmysle § 129 ods. 2 Tr. zák. V danom štádiu konania je namieste aj právna kvalifikácia ich konania ako pokračovací obzvlášť závažný zločin poisťovacieho podvodu podľa § 223 ods. 1, ods. 3 písm. c), ods. 5 písm. a) Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. b), písm. i) Tr. zák. v časti dokonanej a v časti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako najbližšie spoločne nadriadený súd Okresnému súdu Nitra a Špecializovanému trestnému súdu, medzi ktorými vznikol spor o príslušnosť, na podklade návrhu senátu ŠTS preskúmal predložený spisový materiál a zistil, že v predmetnej veci obvineného Ing. M. Z. a spol. je príslušný Okresný súd Nitra.

Zo spisového materiálu vyplýva, že siedmi obvinení - Ing. M. Z., M. Z., M. P. Z., E. P., R. K., J. F. a Mgr. M. G., 94 čiastkovými útokmi poisťovacieho podvodu sa mali pokúsiť vylákať alebo mali vylákať od dvoch poisťovní poisťné plnenia v sume do 1.000.000,- €. Trestnej činnosti sa mali dopustiť v období od 5. novembra 2012 najmenej do apríla roku 2014.

Podstata sporu o príslušnosť spočíva v tom, že pokiaľ Okresný súd Nitra tvrdí, že trestná činnosť mala byť páchaná zločineckou skupinou podľa § 129 ods. 4 Tr. zák. Špecializovaný trestný súd trvá na názore, že obvinení mali tvoriť organizovanú skupinu.

Podľa § 129 ods. 2 Tr. zák. organizovanou skupinou sa na účely tohto zákona rozumie spolenie najmenej troch osôb **na účel spáchania trestného činu**, s určitou deľbou určených

úloh medzi jednotlivými členmi skupiny, ktorej činnosť sa v dôsledku toho vyznačuje plánovitosťou a koordinovanosťou, čo zvyšuje pravdepodobnosť úspešného spáchania trestného činu.

Podľa § 129 ods. 4 Tr. zák. zločineckou skupinou sa na účely tohto zákona rozumie **štruktúrovaná** skupina najmenej troch osôb, **ktorá existuje počas určitého časového obdobia a koná koordinovane s cieľom spáchať jeden alebo viacej zločinov**, trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 alebo niektorý z trestných činov korupcie podľa ôsmej hlavy tretieho dielu osobitnej časti na účely priameho alebo nepriameho získania finančnej alebo inej výhody.

Okresný súd Nitra vymenoval v uznesení o postúpení veci všetky dôvody, pre ktoré sa domnieval, že žalovaná trestná činnosť mala byť spáchaná zločineckou skupinou – skupina bola štruktúrovaná - mali v nej byť až tri stupne riadenia, bola v nej určená deľba úloh, vyznačovala sa plánovitosťou, koordinovanosťou, bola spolčením najmenej troch osôb, s cieľom spáchať jeden alebo viac zločinov s cieľom získať majetkový prospech, finančnú či inú výhodu.

Špecializovaný trestný súd naopak tvrdil, že pre naplnenie pojmu zločineckej skupiny nepostačuje iba deľba určených úloh medzi jednotlivými členmi skupiny, ale vyžaduje sa vnútorná organizačná štruktúra s rozdelením funkcií a vysokým stupňom deľby práce medzi jej členmi v rámci vnútorného organizačného usporiadania skupiny. Táto vnútorná štruktúra je charakterizovaná vzťahmi nadriadenosti a podriadenosti (existencia minimálne dvoch horizontálnych stupňov riadenia) relatívnou stabilitou a prísnyim dodržiavaním pravidiel (tzv. kódexu organizácie) vrátane zásadného utajenia organizácie, jej štruktúry a jej akcií. Deľba činnosti v zločineckej skupine vyplýva z organizačnej štruktúry. Z tohto hľadiska nemôže byť za zločineckú skupinu považovaná určitá skupina osôb len z toho dôvodu, že na páchaní trestnej činnosti sa podieľalo viacero osôb, viacerými skutkami, napriek tomu, že medzi nimi existovala určitá deľba úloh.

Dôležitým znakom, ktorý rozlišuje zločineckú skupinu od organizovanej skupiny je priame alebo nepriame získanie finančnej alebo inej výhody. Tieto výhody spravidla pochádzajú z obchodu s drogami, z vydierania (napr. tzv. racketing), z nelegálnych

hazardných hier, z obchodu so zbraňami, z organizovania z obchodu so ženami, z prostitúcie, atď.

Trestná činnosť, ktorá je obvineným v obžalobe kladená za vinu, bola síce páchaná viacerými osobami (siedmimi), ale každá z týchto osôb vykonávala len tú časť, ktorú jej umožňovalo vykonávanie podnikateľskej činnosti, resp. pracovné zaradenie. Takúto deľbu úloh v žiadnom prípade nemožno stotožňovať s deľbou práce v rámci vnútorného organizačného usporiadania a nie je ho taktiež možné hodnotiť ako vysoký stupeň deľby práce.

Ďalej, pri trestnej činnosti obvinených neboli preukázané žiadne vzťahy nadriadenosti a podriadenosti, o čom svedčí skutočnosť, že u prvých štyroch obvinených ide o rodinných príslušníkov (M. Z. - matka, Ing. M. Z. - syn, M. P. Z. - dcéra, E. P. - zať). O absencii vzťahov nadriadenosti a podriadenosti svedčí aj skutočnosť, že získané finančné prostriedky boli medzi jednotlivých obvinených prerozdeľované takmer rovnakým dielom takým spôsobom, aké osoby obvinených sa v danom skutku a ako mierou zavinenia podieľali.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, vo vzťahu (aj, ale nielen) ku preskúmvanej veci uzatvára, že zásadným rozdielom medzi organizovanou a zločineckou skupinou, ako vyplýva už zo samotného názvu a čiastočne i z ich definícií, ktoré sa však v mnohom prekrývajú (deľba úloh, plánovitosť, koordinovanosť s cieľom páchať trestnú činnosť), je (interpretačne) okolnosť, že organizovaná skupina vzniká spontánne, v snahe uľahčiť a zjednodušiť páchanie trestnej činnosti, ktorej by sa mohol dopustiť i jeden páchatel' alebo dvaja spolupáchatelia, lenže komplikovanejšie než skupina páchatel'ov, ktorí si medzi sebou delia úlohy a konajú koordinovane. Nie je však organizovaná skupina na rozdiel od zločineckej skupiny dopredu a zámerne už pri svojom vzniku vybudovaná profesionálne za účelom páchania najzávažnejšej trestnej činnosti, keď takto je zločinecká skupina i štrukturovaná a riadená, vrátane imanentného atribútu takého riadenia – vzťahov nadradenosti a podriadenosti, ktorých nerešpektovanie je sankcionovateľné prostriedkami skupiny v rámci jej vnútornej štruktúry. Organizovaná skupina využíva a postupne zapája do svojej činnosti páchatel'ov, resp. i iné osoby, ktoré vykonávajú činnosť potrebnú pre uľahčenie spáchania trestného činu, avšak bez vyššie popísaného inštitucionálneho vyjadrenia.

Organizovaná skupina je spoločenie osôb na účel spáchania trestného činu – akéhokoľvek. Zločinecká skupina je štruktúrovaná skupina založená na páchanie najzávažnejších foriem trestnej činnosti. Kým pod spolčením možno rozumieť viacmenej náhodné alebo vývojom udalostí formované zoskupenie ľudí vhodných pre určitú činnosť, napr. preto, že zastávajú určité postavenie alebo majú určité pracovné zaradenie, štruktúrovanou skupinou je treba chápať ľudí vyberaných, pripravovaných, vopred určených na určité poslanie a postavenie, vedomých si svojho postavenia na určitom stupni a úloh v skupine.

Napriek tomu, že obvineným sa kladie za vinu spáchanie obzvlášť závažného zločinu, ktorého sa mali dopustiť cieľavedome, v skupine spolu s ďalšími osobami, pričom táto skupina sa vyznačovala deľbou úloh a určitým spôsobom riadenia i určitým druhom závislosti, nešlo o profesionálnu skupinu osôb vybudovanú cieľavedome na páchanie najzávažnejšej trestnej činnosti, s vybudovaným systémom nadriadenosti a podriadenosti, napriek tomu, že každý člen tejto skupiny mal mať z páchania žalovanej trestnej činnosti určitý majetkový prospech.

Preskúmaním spisového materiálu najvyšší súd dospel k záveru, že hoci mnohé znaky konania obvinených popísané v obžalobe sa približujú znakom konania zločineckej skupiny, nemožno potvrdiť, že by najmä kreovanie, štruktúrovanosť, spôsob riadenia a deľba úloh, stupeň koordinovanosti a plánovitosti, ale aj spôsob odmeňovania a profitovania členov skupiny z (obžalobou tvrdenej) trestnej činnosti bol na úrovni vyžadovanej ustanovením § 129 ods. 4 Tr. zák.

Je potrebné dodať, že vyššie uvedené okolnosti, ak sú vyšetrovaním zistené, sa premietnu do vznesenia obvinenia pre osobitný skutok, právne kvalifikovaný podľa § 296 Trestného zákona (Založenie, zosnovanie a podporovanie zločineckej skupiny), kde je trestné jej samotné založenie alebo zosnovanie, členstvo v nej, činnosť pre takú skupinu alebo jej podpora, pričom nejde o samotné páchanie trestnej činnosti členom zločineckej skupiny v rámci jej činnosti – taký (ďalší, iný) trestný čin je spáchaný vo viacčinnom súbehu, aj s príslušnou okolnosťou, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, a to spáchanie dotknutého činu členom nebezpečného zoskupenia (zločineckej skupiny).

Z týchto dôvodov sa najvyšší súd priklonil k názoru Špecializovaného trestného súdu a vyslovil, že nemožno konštatovať spáchanie trestnej činnosti obvinenými ako členmi zločineckej skupiny, a to ani v prípade, ak by sa v konaní pred súdom potvrdila skutková opodstatnenosť obžaloby. Preto vyslovil, že na ďalšie konanie je príslušný Okresný súd Nitra.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 11. januára 2016

JUDr. Libor Duřa, v. r.
predseda senátu

Vypracoval: JUDr. Peter Paluda

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Sylvia Machalová